

CPZ
Ignacij Hladnik

150. obletnica posvečenja

župnijske cerkve

Marijinega oznanjenja

v Tržiču

1836 - 1986

1986

SPORED PETJA OB PRILIKI 150. OBLETNICE
POSVEČENJA ŽUPNIJSKE CERKVE MARIJINEGA
OZNANJENJA V TRŽIČU - 15.6.1986 ob 9^h

Jože Trošt (1940 -):
SLAVNOSTNA INTRADA (1986)

Lojze Mav (1898-1977):
V NAZAREŠKI HIŠICI

Antonin Dvořák (1841-1904):
MAŠA V D-đuru; op. 86
KYRIE
GLORIA

Vendelin Špendov (1921 -):
V GOSPODOVO HIŠO POJDEMO VESELI

Matija Tomc (1899-1986):
ALELUJA

ljudska:
VEŠ, O MARIJA

Tomaso Albinoni (1671-1750):
ADAGIO V g-MOLU

Anton Jobst (1894-1981):
DARUJEMO TI, O GOSPOD

Antonin Dvořák (1841-1904):
SANCTUS
BENEDICTUS
AGNUS DEI

Josip Čerin (1867-1951):
MOGOČNO SE DVIGNI

W.A. Mozart (1756-1791):
AVE VERUM

Emil Senožeški (1930 -):
EVHARISTIČNA PESEM

G.F. Haendel:
ALELUJA

BESEDILA IZVAJANIH SKLADB:

V NAZAREŠKI HIŠICI :

V nazareški hišici angel se ustavi
in Devico blaženo radostno pozdravi.
Zdrava, angelov Gospa,
zdrava rajska vrata,
ki iz tebe svetu luč
je prisijala.

KYRIE

Kyrie, eleison.	Gospod, usmili se.
Christe, eleison.	Kristus, usmili se.
Kyrie, eleison.	Gospod, usmili se.

GLORIA

Gloria in excelsis Deo.	Slava Bogu na višavah.
Et in terra pax homini-	In na zemlji mir lju-
bus bonae voluntatis.	dem, ki so blage volje.
Laudamus te.	Hvalimo te.
Benedicimus te.	Slavimo te.
Adoramus te.	Molimo te.
Glorificamus te.	Poveličujemo te.
Gratias agimus tibi	Zahvaljujemo se ti zaradi
propter magnam glori-	tvoje velike slave.
am tuam.	
Domine Deus, Rex caele-	Gospod Bog, nebeški Kralj,
stis, Deus Pater	Bog Oče vsemogočni.
omnipotens.	
Domine Fili unigenite,	Gospod edinorojeni Sin,
Jesu, Christe.	Jezus Kristus.
Domine Deus, Agnus Dei,	Gospod Bog, Jagnje božje,
Filius Patris.	Sin Očetov.
Qui tollis peccata	Ki odjemlješ grehe sveta,
mundi, miserere nobis.	usmili se nas.
Qui tollis peccata	Ki odjemlješ grehe sveta,
mundi, suscipe depre-	sprejmi našo prošnjo.
cationem nostram.	
Qui sedes ad dexteram	Ki sediš na desnici
Patris, miserere	Očetovi, usmili se nas.
nobis.	
Quoniam tu solus	Zakaj edino ti si sveti.
Sanctus.	
Tu solus Dominus.	Edino ti Gospod.
Tu solus Altissimus,	Edino ti Najvišji,
Jesu Christe, cum	Jezus Kristus,
Sancto Spiritu:	s Svetim Duhom:
In gloria Dei Patris.	V slavi Boga Očeta.
Amen.	Amen.

PSALM 121: V GOSPODOVO HIŠO POJDEMO VESELI

Odpev: V Gospodovo hišo pojdemo veseli.

Razveselil sem se, ko so mi rekli:

"V Gospodovo hišo pojdemo."

Hitro smo stopili in že smo tukaj,
pri vhodu v mesto Jeruzalem.

Odpev: V Gospodovo hišo pojdemo veseli.

Sem hodi božje ljudstvo slaviti Gospoda,
kakor določa njegova postava.

Tu se razsoja pravica,
tu je najvišje sodišče.

Odpev: V Gospodovo hišo pojdemo veseli.

Zaradi svojih bratov in prijateljev kličem:

"Mir tebi, Jeruzalem."

Zaradi svetišča našega Boga in Gospoda
ti želim vse dobro.

Odpev: V Gospodovo hišo pojdemo veseli.

VEŠ, O MARIJA

Veš, o Marija, moje veselje?

Veš moje želje? Ljubil bi Te!

Zmeraj pri tebi hotel bi stati;

ljubljen mati, spomni se me!

Kaj pa ti hočeš, moja Kraljica,

Mati, Devica, da ti podam?

Drugega nimam, srce mi vzemi,

z nadami vsemi tebi ga dam!

DARUJEMO TI, O GOSPOD

Darujemo ti, o Gospod,

kelih zveličanja,

in prosimo tvoje usmiljenje.

*Naj se sprijetnim vonjem dvigne

pred tvoje božje veličastvo

v naše in vsega sveta zveličanje.

SANCTUS

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Svet, svet, svet si ti,

Dominus, Deus Sabaoth.

Gospod, Bog Sabaoth.

Pleni sunt caeli et

Polna so nebesa in

terra gloria tua.

zemlja tvoje slave.

Hosanna in excelsis.

Hozana na višavah.

BENEDICTUS

Benedictus qui venit   Blagoslovljen, ki prihaja
in nomine Domini.   v imenu Gospodovem.
Hosanna in excelsis.   Hozana na višavah.

AGNUS DEI

Agnus Dei, qui tollis   Jagnje božje, ki od-
peccata mundi: miserere   jemlješ grehe sveta:
nobis.   usmili se nas.
Agnus Dei, qui tollis   Jagnje božje, ki od-
peccata mundi: miserere   jemlješ grehe sveta:
nobis.   usmili se nas.
Agnus Dei, qui tollis   Jagnje božje, ki od-
peccata mundi: dona   jemlješ grehe sveta:
nobis pacem.   podari nam mir.

MOGOČNO SE DVIGNI NAM SPEV IZ SRCA

Mogočno se dvigni nam spev iz srca
v pozdrav rešeniku vladarju sveta.

Kristus kralj! Kristus zmaguj!
V hostiji sveti nam gospoduj!

Darujemo vdano ti svoje srce,
dejanja, besede, vse misli, želje.

Kristus kralj! Kristus zmaguj!
V hostiji sveti nam gospoduj!

AVE VERUM

Ave verum corpus,   Molimo te, božje Jagnje,
natum de Maria virgine,   iz prečiste Deve rojen si.
vere passum, immolatum   Za človeka si pretrpel,
in cruce pro homine,   na križu si darovan.
cuius latus perforatum   Stran je tvoja prebodena,
vere fluxit sanguine.   kri in voda vre iz nje.
Esto nobis praegustatum   Z nami bodi, Kruh življenja,
mortis in examine.   in okrepi ob smrti nas.

EVHARISTIČNA PESEM

Pri zadnji večerji si božji nam Sin
ljubezen izkazal, zapustil spomin,
ko v kruh si spremenil presveto telo,
da hrana za večno življenje nam bo.

Molimo Te, hvalimo, o sveti dar nebes,
kruh življenja večnega, edinosti si vez.

Ta kruh osvobaja nas grehov vezi,
za sveto življenje nam daje moči.
V goreči ljubezni razvnema srce
in v eno združuje vse brate, sestre.

Molimo Te, hvalimo, o sveti dar nebes,
kruh življenja večnega, edinosti si vez.

Aleluja, aleluja.

Ker vsemogočni Bog zavlada je.

Aleluja, aleluja.

Kraljestvo od sveta je prešlo

na našega Gospoda in na njega Kristusa.

In vladal bo od vekov na veke.

Sam Gospod, vesoljstva Bog, aleluja.

In vladal bo od vekov na veke, aleluja.

Antonin Dvořák: MAŠA V D-DURU, op. 86

Obstajajo razlogi, da verjamemo, da je Antonin Dvořák (8.IX.1841-1.V.1904) zložil tri maše v svojem življenju, toda edina, ki se je ohranila je predstavljena Maša v D-duru, opus 86. Grobe obrise je dobila med 23. in 26. majem leta 1887 in je bila na čisto izpisana v orgelski verziji do 17. junija istega leta. Delo pa je bilo orkestrirano med 24. marcem in 15. junijem leta 1892. In čeprav je bil zunanji impulz za to delo prošnja praškega arhitekta in mecena umetnosti Josefa Hlávke, ustanovitelja češke akademije znanosti in umetnosti, da bi bilo delo izvajano na posvetitvi novo zgrajene kapele ob njegovem gradu v Lužany-ih, je ta maša nenazadnje naraven, logičen in potreben člen v Dvořákovem umetniškem razvoju. Cerkvena glasba je bila pomemben del oblikovnih vplivov, ki so oblikovali skladateljevo muzikalnost od njegovih zgodnjih dni, ker je ni le stalno poslušal, ampak občasno sodeloval v izvedbah kot deček-zborist, pozneje kot violinist in violist in končno tudi kot organist.

In tako so bili tu njegovi notranji motivi učinkoviti-pravo in globoko religiozno čustvo, ki je vodilo Dvořáka k uspešnim uglasbitvam najpomembnejših liturgičnih tekstov, od sekvenc Stabat Mater (Mati žalostna je stala), do mašnega ordinarija in od Maše za pokojne (Requiem) do psalmov in manjših cerkvenih tekstov in himnov v čast presvete Trojice in Te Deuma (Tebe Boga hvalimo). Dvořákova pobožnost ni bila nikakor mehanično prevzeta in obdržana z močjo navade; bila je živ del njegove miselnosti in duhovnega življenja, ki je šla skozi dramatične konflikte in krize, kot na primer obdobje med nastajanjem Klavirskega tria v f-molu (1883) in njegovo Sedmo simfonijo (1885), ko narodni problemi in njegovo druženje z ateističnim Brahmsom niso bili brez določenega vpliva.

Toda kakor opazimo v Maši v D-duru, drugače sadu vesele ravnodušnosti po dokončanju oratorija Sv. Ljudmile (1885-1886) in druge serije Slovanskih plesov, je v njej zaznati miselni in neprogramski pristop k delu. In čeprav se veže v svoji zunanji podobi s tradicijo klasičnih del svoje vrste, je Dvořakov stilistični okus tu dosegel pomembno zmago v doseženi sintezi med zahtevami liturgične pomembnosti in glasbene originalnosti; bilo bi nepravilno kritizirati delo zaradi pomanjkanja tako znane Dvořakove individualnosti in kreativnega navdiha, ki ga imajo njegova druga neliturgična dela. Nasprotno, nenavadno je, kako dobro je uspel izrabiti omejeno področje izraza v cerkveni skladbi, da je vpeljal vanjo nekaj, kar je specifično češkega in Dvořakovega.

Še več. Bil je sposoben zelo natančno zajeti atmosfero, ki jo priložnost, za katero je bilo delo napisano narekuje - to je, posvetitev kapelle ob podeželjskem dvorcu, ne pa za priložnost kronanja češkega kralja ali za obeležitev obletnice starodavne Karlove univerze. Maša v D-duru pravilno diha v duhu češkega podeželja, v šarmu njenih malih baročnih cerkvic, z ljudskim okrasjem, z zdravo miselnostjo podeželanov; je zakladnica modrosti tradicije in narodove vere. Ta globoka vkoreninjenost v rodno zemljo, v svet njegove mladosti, je mogoče najbolj zanimiva značilnost dela, ki lahko enako obrani svojo prisotnost kot glasba za liturgijo oz. kot glasba na koncertnem odru.

Ko ocenjujemo izdajateljsko zgodovino dela, lahko opazimo najmanj sledeče; potem, ko je skladatelj zaman ponujal delo svojemu založniku Simrocku (1888 in 1889), ga je navsezadnje zaupal v izdajo londonski firmi Novello, ki ga je sprejela ob pogoju, da ga Dvořak orkestrira. Ko je bil ta pogoj izpolnjen (1892) je založba izdala delo v partih in klavirskem aranžmaju, toda ni izdala orkestralne partiture (kopijo le-te je le izposojala) niti originalne orgelske verzije. Ta ni izšla do leta 1963, ko je založba Robert Carla iz Saarbrückna (uredil Alois Maria Müller) izdala delo z možnimi okrajšavami zaradi ponovitev teksta.

Ob orgelski spremljavi je Dvořak sam vodil prvo izvedbo Maše v D-duru (opus 76) 11. septembra 1887 ob že omenjeni priliki posvetitve kapeli ob gradu v Lužany. Prva koncertna izvedba dela je bila 15. aprila 1888 v Plznu, ki jo je prav tako vodil Dvořak sam. Orkestralna verzija te maše je bila prvič izvajana 11. marca 1893 v londonski Kristalni palači, pod taktirko Augusta Mannsain-a.

Tomaso Albinoni: ADAGIO V g-MOLU

Adagio je bil prvotno del trisonate v g-molu in brez oštevilčenega opusa. Edino ohranjeni deli so part za oštevilčeni bas (basso continuo) in dva fragmenta prve violine (vse v rokopisu). Po drugi svetovni vojni je italijanski muzikolog Remo Giazotto rekonstruiral ostale parte in tako je nastalo delo, poznano po vsem svetu kot "Adagio v g-molu" za godala (violini, viola, bas), in orgle, ki so bile vpeljane v delo namesto čembala z namenom, da ustvarijo mistično atmosfero, ker je skladba pisana v duhu sonate "da chiesa" in ne sonate "da camera".

G.F. Haendel: ALELUJA

Aleluja je finalni stavek drugega dela tridelnega oratorija Mesija (1741). V manj kot petindvajsetih dneh je Haendel dokončal celotno mojstrovino.

Haendel se v tem času ni zavedal sveta okoli sebe, ni čutil njegovega pritiska in zahtev. Ves je bil v zanosu; ni odhajal od doma, služabnik mu je prinašal hrano kar v sobo in neredko jo je čez eno uro našel nedotaknjeno, njegov gospodar pa je strmел v prazno. Ko je Haendel dokončal drugi del z Alelujo za zbor, ga je služabnik videl za mizo, ko so mu lile solze iz oči. "Mislil sem, da vidim pred sabo nebesa in velikega Boga samega!" je vzkliknil. Nikoli dotlej ga niso prevzela takšna čustva in tudi potlej se mu niso ponovila.

Ob londonski premieri Mesije-marca 1743-se je začela tradicija, ki se je v zvezi z Alelujo za zbor ohranila še do danes. Ko so pevci začeli peti, je kralja Jurija II tako prevzelo, da je sam od sebe vstal v loži, občinstvo pa je sledilo njegovemu zgledu. Tako se je ustalila navada, ki še danes spremlja izvedbe Mesije.

Jože Trošt: SLAVNOSTNA INTRADA (1986)

Naš vodilni skladatelj slovenske cerkvene glasbe je sprejel pobudo in je posebej za priliko 150. obletnice posvečenja župnijske cerkve Marijinega oznanjenja v Tržiču zložil Slavnostno intrado (1986) za pihala, trobila in godala. Skladba predstavlja pomembno obogatitev slovenske cerkvene glasbe, saj del podobne namembnosti resnično primanjkuje, oz. jih sploh ni.